

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYES SZÁM 1.—60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVED.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenkint 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A nemesfémbányászat Erdélyben.

A hazai bányászati viszonyokat talán túl nagy mértékben ismertettük már, mégis azt tartják, hogy sohasem lehet ezeket eléggé ismertetni. Lapunknak az is egyik eminens feladata, hogy a közforgalmat reáirányítva arra a hatalmas kulturmunkára, amelyet a bányászat és kohászat végez s evégből lépést tartson ennek fejlődéséről. A nemes fém szempontjából házáknak Erdély a legjelentősebb vidéke s itt is legfigyelemreméltóbb a Rudai 12. Apostol társulat működése. Mellette felemlítendő a nagyági magy. kir. és társulati bányamű telepei, az Első erdélyi aranybányatársulat és a Kisalmás—porkurai arany-ezüst bányatársulat. Mellettük egész sereg kisebb aranybánya van üzemben, illetve üzemben kívül.

A nagyági magy. kir. és társulati bányamű mult évi bányászati eredményei csak a pótkézelési időszak leteltével, március hó végén lévén megállapíthatók, a bányászati eredményeknek csakis megközelítő adatai váltak ismeretessé.

A nagyági bányaműigazgatóság hatásköre alá tartozik a nagyági Ferencbányaosztály, Józsefbányaosztály, Felsőszintek bányászati osztálya, a Ferencbányai kísérleti zuzómű, a felsőcsertési központi zuzómű és 1911. évi augusztus havától kezdve a br. Bornemisszától megvásárolt hondoli Reginabánya.

A Kisalmás—porkurai arany-ezüst bányatársulat arany- és ezüstabányái Porkura és Kisalmás hunyadmegyei községek határában fekszenek, területük 1,779.485 m.²

A Rudai 12. Apostol bányatársulat bányái, amelyek a hazai aranytermelésnek több, mint a felét hozzák felszínre, részben Bárza, Ruda, Valeamare, Valearsului, Gurabárza, Brád és Cebe, részben pedig Muszári és Felsőlunkoj hunyadmegyei községek határában fekszenek; az előbbiekek területe 13,919.688 m.², az utóbbiaké 3,317.898 m.² Mult évi üzemi viszonyai a következők: A zuzó — és bányászati üzem a lefolyt üzletévben rendesnek mondható. A bányák összesen 168156 t. zuzóércet és 152646 kg. dusércet szállítottak, melyek összesen 1694.894 kg. nyersaranyat eredményeztek. Az összes termelést részint a körmőc-

bányai kir. pénzverőhivatal, részint a zalatnai kir. fémbevéltőhivatal váltotta be.

A vállalat az 1911. évben átlag 2030 férfit, 6 nőt és 190 gyermek munkást alkalmazott. A bányamunkások átlagos napi keresete napi 10 órás műszak mellett 3—5 korona között, az összes munkások átlagkeresete pedig 2.50—3.30 korona között váltakozott.

Az elmúlt üzletévben elkezdett üzemi berendezések teljesen elkészültek s már üzemben is állanak. Ujtások iránti kísérletek folyamatban vannak, amennyiben cyanidálás létesítése tervbe vétetett. E célból a bányatársulat három szakközege hosszabb időt Transvaalban töltött a legújabb angol berendezések tanulmányozása céljából. E tanulmányut eredményeiről legközelebb cikksorozat fog lapunkban megjelenni.

A termelés emelkedése részben az ércek javulása, részben pedig muszári aranybányában volt nagyobb szabadaranyletekre vezethető vissza. Az aranylopás, az elmúlt üzletévben ismét nagyobb arányokat öltött. Az elfogott aranytolvajok száma ez évben 60, közöttük előmunkások és egy bányaiskolát végzett (!) altiszt. Az altisztek fizetése az elmúlt hónapokban szabad lakás, fűtés, és világításon kívül 200—400 (!) korona között váltakozott. Az aranylopás oka tehát, mint azt legtöbb a körülményeket azonban nem ismerő szakemberünk állítani szereti, nem a gyenge fizetéseken keresendő.

A két évvel ezelőtti társulat által megindított ezirányú nagyobb mozgalom a vezető körökben is közönyre talált, mit legjobban bizonyít azon körülmény, hogy e kérdésben még ezideig döntő lépésre nem került a doio. A hazai aranybányászat sinylődik az elharapódzott aranylopás s az azzal karöltve járó arany orgazdaság alatt, a törvényes védelem hiányzik, így csak természetes, hogy a kisiparilag üzött aranybányászat immár csaknem teljesen elenyészett. A nagyipari vállalatok között csak néhány vállalat áll fenn, mely kedvező fekvésénél, teléreinek gazdaságánál, valamint a meglévő tőkénél fogva ellenállani képes azon züllöttségnek, mely hazai aranybányászatunk körében észlelhető.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Negyvenéves jubileum. Babos Ödön, déli vasuti főfelügyelő a napokban töltötte be szolgálatának negyvenedik évét. Hivataltársai, barátai, ismerősei és tisztelői ez alkalomból meleg, bensőséges ünnepségekben részesítették a jubilánst. Az üdvözlők sorában első volt lovag párdányi Brám Miksa miniszteri tanácsos, a Déli Vasut vezérigazgatója. Az ünnepség egy érdemekben gazdag pálya lelkiismeretes munkáját honorálta.

Ünnepelt egyetemi tanár. Szép és megalapozott ünnepségekben volt része Koch Antal dr., a földtan és őslélektan tanárának, abból az alkalomból, hogy most töltötte be egyetemi tanárságának negyvenedik esztendőjét. Az ünnepélyen Prinz Gyula dr. egyetemi tanár üdvözölte a mestert régi tanítványai nevében. A mostani hallgatóság nevében Vigh Gyula egy babérkoszorút nyújtott át, amelybe két ezüst bányakalapács van foglalva. Iglói Szontagh Tamás kir. tanácsos a Földtani Intézet és a Földtani Társulat üdvözlését tolmácsolta.

Szénértékek emelkedése. Mult számunkban írtunk arról a nagy érdeklődésről, amely általában a szénpapírok iránt mutatkozik a tőzsdén. Azóta a Magyar Általános Kőszénbánya részvényeinek árfolyama újból emelkedett és pedig a budapesti tőzsdén 1030 koronára, a bécsi tőzsdén 1036 koronára. Ez a legmagasabb árfolyam, amelyet a papírok valaha elértek.

Új bányavasút. A borsodi bányatársulat rudóbányái vasérctelepén gőzüzemű bányavasutat épített. A vasuti és hajózási főfelügyelőség kiküldöttje a műtanrendőri bejárás után az üzembevételt megengedte, amit a kereskedelmi miniszter is meg erősített már.

A gróf Csáky László praefektus vas- és acélgyárát. június hó 12. napján rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az igazgatóság kiegészítése s az esetleges indítványok fölött határoznak.

A varázsvessző titka. A tudós geológusok mind eddig igen tartózkodóan nyilatkoztak a varázsvesszőről. A véletlen játéknak tulajdonították, ha egyes kijelölt helyeken csakugyan vízre akadt a furó. Azzal magyarázták a kutatók „sikerét”, hogy egyrészt nehezebb olyan helyet találni, ahol niúcsen víz, mint olyat, ahol van, másrészt a lapok csak azon esetekről hoznak hasábos tudósításokat, amelyekben a kutatók csakugyan találtak forrást, viszont senki sem tartja számon a nagy nyilvánosság számára azon nem csekély számú esetet, amikor a kijelölt helyen nyoma sem volt víznek. Most azonban híre érkezik, hogy a német tudósok tudományos kutatás alá vették a varázsvesszőt, amelynek nagy sikere volt leg-

utóbb német Kelet-Afrikában. E német gyarmat né-mely helyein sehogy sem tudtak forrásra bukkanni. Végre is a német gyarmatiügyi kormány a varázsvesszős forráskutatók tudományához folyamodott, akik csakugyan száznegyvennyolc olyan pontot je-lölték meg, ahol forrásnak kell lenni. És a furások nyomán száztizenhét kijelölt helyen csakugyan víz buggyant föl. E sikerre való tekintettel a német kormány kiváló tudósok tudományos tanulmányo-zására adta ki a varázsvessző titokzatos tulajdonsá-gának kérdését. Kliuckiwostrom úgy vélekedik, hogy a víz jelenléte bizonyos jelenségeket vált ki, amelyek amellet bizonyítanak, hogy a víznek radioaktív tu-lajdonsága van, amelynek hatását az olyan érzékeny készülék, mint amilyen a varázsvessző, könnyen per-cipálja.

Bányászorsó. Esztergomból írják lapunknak, hogy Mandl Kristóf bányász vezetés szerencsétlenség érte a dorogi kőszénbányában. A tárna boltozatáról egy hatalmas kőszéntömb zuhant le és egyenesen az alatta dolgozó bányász nyakába esett. A szerencsétlen munkás nyomban meghalt.

Tanulmányút. A selmecbányai bányászati és erdészeti főiskola vaskohómérnök hallgatói június 10-én indulnak tanulmányútra dr. Barlai Béla és Kövesi Antal főiskolai tanárok vezetése mellett. A kirándulók útja Wien, Leoben, Klagenfurt és Polán út Olaszországba vezet. A részletes program a következő:

Junius 10. (Hétfő.) Selmebánya ind. 930, Wien érk. 905.

Junius 11. (Kedd.) Wien. A technológiai gyűjtemények megtekintése.

Junius 12. (Szerda.) Wien ind. 735, Kindberg érk. 1052. Az „Oesterr. Alpine Montangesellschaft“ kindbergi gyárának megtekintése. Kindberg ind. 701, Leoben érk. 821.

Junius 13. (Csütörtök.) Leoben ind. 929, Donawitz érk. 937. Az „Oesterr. Alpine Montangesellschaft“ donawitzi gyárának megtekintése. Donawitz ind. 500, Leoben érk. 507.

Junius 14. (Péntek.) Leoben ind. 708, Eisenerz érk. 1006. Az „Oesterr. Alpine Montangesellschaft“ eisenerzi gyárának megtekintése. Eisenerz ind. 611, Leoben érk. 841.

Junius 15. (Szombat.) Leoben ind. 843, Zeltweg érk. 1024. Az „Oesterr. Alpine Montangesellschaft“ zeltwegi gyárának megtekintése. Zeltweg ind. 547, Klagenfurt érk. 928.

Junius 16. (Vasárnap.) Klagenfurt.

Junius 17. (Hétfő.) Klagenfurt ind. 741, Pola érk. 928.

Junius 18. (Kedd.) A cs. és kir. haditengerészeti arzenál megtekintése.

Junius 19. (Szerda.) Pola ind. 630, Triest érk. 200.

Junius 20. (Csütörtök.) A „Stabilimento Tecnico“ hajógyárának megtekintése.

Junius 21. (Péntek.) Triest ind. 800, Venézia érk. 1230.

Junius 22. (Szombat.) Venézia. Az elektromos áram-fejlesztő telep megtekintése. Venézia ind. 800.

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

Junius 23. (Vasárnap.) Fiume ér. 600, ind. 800, Budapest ér. 915, ind. 1110.

Junius 24. (Hétfő.) Selmeobánya ér. 1043.

Részvevők: Balázs István, Denifléc Sándor, Ferjentsik Sándor, Hritz Kálmán, Polgár Károly, Takács Mihály és Tarnay Miklós.

Uj gépgyár. A Horvát országos bank az Országos iparbank rt.-gal új gépgyárat létesít. A 400,000 K. alaptőkéből csak 50,000 K-t bocsátanak nyilvános jegyzésre, a többi a két intézet veszi át.

A fémipari és brikettező részvénytársaság házi üzemű iparvágányt épít, mely a Schlick-féle vasöntöde és gépgyár iparvágányából ágazik ki és az V. kerületi véső-utcai gyártelepre vezet. Az iparvágány közigazgatási bejárásával a kereskedelmi miniszter a fővárosi közmunkák tanácsát bizta meg.

A Magyar-horvát aszfalt rt. június hó 6-án tartja rendes évi közgyűlését.

A pozsonyi Dynamit Nobel r.-t. az eddigi emberi és állati erőre berendezett iparvasúti hálózatát gőzüzemre alakítja át. A közigazgatási bejárást június 15-én tartják meg.

A Humholdt magyar géprészvénytársaság Budapest június hó 4-én Kalk bei Cölnben tartja rendes évi közgyűlését.

A selmeci hegyizászlóalj, amelynek tagjai a selmeobányai főiskola hallgatóiból toborzódnak, a múlt hó 27-én gyakorlatot s utána sikerült bakamajálist rendezett.

Sóküldemények kedvezményes szállítása. Az ősszel rendszerint beálló kocsihiány enyhítésére a kereskedelemügyi miniszter június hó 1-től augusztus 15-ig terjedő időre, a bérmentetlenül feladásra kerülő sóküldeményekre díjkedvezményt engedélyezett. E szerint a kocsin- és fuvarlevelenkint legalább 10.000 kg.-ért való díjfizetés mellett az V—b) kivételes díjszá- bának 10 (tiz) százalékkal rövidített díjtételeit, b) kocsin- és fuvarlevelenkint legalább 15.000 kg.-ért való díjfizetés mellett az a) alatti mérsékelt díjtételek alapján eredményező fuvardíjból kocsihasználási jutalék fejében kocsin- három korona az engedmény.

A Fegyver és gépgyár mérlegéből kitűnik, hogy a vállalat a múlt évben 305.571 K tiszta nyereséggel dolgozott.

Az első cs. kir. szab. Duna—Gőzhajózási Társaság most hozza nyilvánosságra az 1911. évi üzleti jelentését. Kitűnik ebből, hogy a társulati üzemek összeredménye — a hajózási üzem és a pécsi szénbányák nagyobb jövedelmezősége következtében — lényegesen kedvezőbb volt, mint a megelőző évben; a Mohács-pécsi vasut üzleti számadása a tárgyalt évben — a bevételek fokozódása dacára — némi jelentőséggel nem bíró visszaesést mutat, amelyet első sorban a vasúti tartalék-alap számlájának újból megkezdett javadalma- zása okozott. Az egyes társulati üzemek záró eredményei a megelőző évekkel szemben a következőleg változtak: Egyenleg-átvitel a hajózási szol-

gálat üzleti számlájáról 536.620'91 K-val több, egyenleg-átvitel a Mohács-pécsi vasut üzleti számlájáról 9.671'96 K-val kevesebb, egyenleg-átvitel a pécsi szénbányák üzleti számlájáról 95.159'57 K-val több, összesen 622.108'52 K-val több. A tiszta jövedelem a nyereség és veszteség főszámlája szerint 3.975.846'19 K, tehát a megelőző évi 3.305.511'52 K-val szemben 670.334'67 K-val több. Tekintve, hogy az 1910. év egyenlegéből 931.500'38 K hozatott át, az 1909. évből pedig 918'770'60 K a tiszta jövedelem a tárgyat üzleti évben tényleg 657.604'89 K-val nagyobbodott.

A pécsi szénbányák tiszta hozadéka 1.283.277 K; az 1910. évben 1.188.117'43 K volt, tehát az 1911. évben 95.159'57 K-val több. A termelés a tárgyat üzleti évben 7.104.703'5 q-ra rugott, az 1910. évben 6.871.119 q-ra, tehát az 1911. évben 233.584'5 q-val nagyobb volt. Ez a fejlődés annak köszönhető, hogy a szénpiac ellanyúlását, mely a legutóbbi években folytonosan fokozódott, immár kedvezőbb üzleti helyzet váltotta fel.

A bányauzemben is a bevételek gyarapodásával kapcsolatosan nőttek a kiadások, főleg a nagyobb arányú értékleírás folytán. Ez utóbbi intézkedésre eddigi szénpörkölő szükségessé vált megszüntetése és a telepek tervbe vett bensőbb összpontosításának költségei indították a társaságot.

A várapalotai ipar-telepek részvénytársaság június hó 10-én Berlinben tartja rendes évi közgyűlését a következő tárgysorozattal: Jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényesnek az elnök által való megnevezése. Az 1911 december 31-én lezárt mérleg-, nyereség- és veszteségszámla s ezzel kapcsolatban az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentésének előterjesztése és az ezek feletti határozathozatal. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása. Szerződések jóváhagyása és egyéb üzleti intézkedések. A kilépés folytán megüresedett három igazgatósági tag helyének választás útján való betöltése. A működésük lejártá folytán megüresedett két felügyelőbizottsági tagsági helyének választás útján való betöltése. Az alapszabályok értelmében esetleg benyújtandó indítványok tárgyalása.

A szénbányász sztrájk és az olajtűzeléses mozdonyok. Lapunk múlt számában tettünk említést egy új tüzelőanyagról, amely hivatva van a szén helyettesíteni, s melyre a nagy bányász-sztrájk fordította a szak- körök figyelmét. Ugyancsak a sztrájk egyik következménye volt az is, hogy az angol vasutak nagyobb érdeklődést mutatnak az olajtűzeléses mozdonyok iránt, melyek már a sztrájk tartama alatt is üzembe kerültek. Az angol vasutak ezt a berendezést használták, mely annak idején a nagy Keleti vonalon oly jól bevált, de drága üzemé miatt beszüntették. Most persze a költség nem játszott szerepet, fődolog az üzem fenntartása lévén. A szerkocsira egy henger 25 m³ űrtartalmu olajtartányt helyeztek el, melyből egy-egy cső az olajat szivó injektorhoz vezetett. A szivást gőzzel végeztették, mely az olajat a tüzelőtérbe porasztotta is. A tüzzekrényben a csőfalat védő falat alkalmaz-

**Festékek
és lakkok**

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása
KRAYER E. és TARSA BUDAPEST festék-, kence-
és lakkgyára :::
= Főraktár és iroda: — Cs. és kir. udvari szállító. Ő cs. és kir. Fensége, Jó-
V., Váci-ut 34. zsef főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak,
„Kraye festékudvar“ állami, gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak,
Budapest főváros szállító.
(B/2139/746/52/II)

tak, melyet a széntüzelésre való áttérésnél eltávolítottak. Egyik tüzelésről a másikra való áttérés eszerint nagyon egyszerű volt.

Fémipari szakiskola Miskolcon. Miskolc városa 4000 négyszögöl ingyen területet szavazott meg egy felállítandó vas- és fémipari szakiskola részére. A szakiskola még ebben az évben megnyílik.

Elhanyagolt banya. A nagybányai bányakapitányság hírságot rótt ki a felsőbányai Jobi Dániel I. nevű bányatársulatra, mert a Jobi I. bányában az üzemet a korábbi felhívás dacára meg nem indította.

A nadrági vasipar rt. június 8-án tartja évi rendes közgyűlését, amelyen az igazgatóság 6% osztalék kifizetését fogja javasolni az előző évi 5%-kal szemben.

Széntorgalom. A máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák az április hó 28-ától május hó 4-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 13,690 kocsirakomány szenet adtak fel; 392 kocsirakománnyal kevesebbet, mint az előző héten, ellenben 2533 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (IV 30-tól V 6-áig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2281 vasúti kocsit raktak meg; 66 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján. Május hó 5-től május hó 11-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 12,819 kocsirakomány szenet adtak fel; 871 kocsirakománnyal kevesebbet, mint az előző héten és 198 kocsirakománnyal kevesebbet mint a múlt év hasonló (V 7-től V 13-áig) terjedő időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2136 vasúti kocsit raktak meg, 143 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

Pályázat. A pécsi m. kir. bányabiztosság 1000 K fizetés, 400 K személyi pótlék és lakással javadalmazott segédlistái állásra pályázatot hirdet.

Árjegyzéke a besztercebányai m. kir. rézpörölty-hivatal kovácsolt és hengerelt rézgyártmányainak. *Érvényes 1912. május hó 23-tól.* 1. Mosó és pálinka katlanok, mosótál, süvegok és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok. 400 mm. átmérőn alul 100 Kg. 258 K., 400 mm. 800 mm.-ig 100 Kg. 252 K., 800 mm. 1100 mm.-ig 100 Kg. 282 K., 1100 mm. 1200 mm.-ig 100 Kg. 292 K., 1200 mm. 1300 mm.-ig 312 K., — 2. Takaréktűzhelyüst 100 Kg. 368 K. — 3. Kacsala 9—12 mm.-ig 100 Kg. 245 K., Kacsala 13—28 mm.-ig 100 Kg. 235 K. 4. Kazánfenék 100 Kg. 240 K. — 5. Rudrész 100 Kg. 232 K. — 6. Ócskarész 100 Kg. 156 K. *Árjegyzék.* Árak helyt Besztercebánya vasúti állomás. 50 kg.-ot meghaladó rendelés esetén az árak a vevő fél vasúti állomására bérmentve szállíthatnak.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Általános bányászati kongresszus Wienben. Közel egy évtizede már, hogy Wienben összegyűlt Ausztria bányászvilága. A hosszú szünet után szeptember 20-án újból összegyűlekeznek a bányá-

szok és kohászok, hogy az elmúlt évtized új problémáit és vívmányait megvitassák, a bányászat és kohászat fejlődésének főbb momentumait megvilágítsák s az eldöntetlen problémák és függő kérdések fölött együttesen tanácskozhassanak.

A részvételre való jelentkezést augusztus elsejéig lehet tudatni a gyűlés bizottságával (Komitee für den Allgemeinen Bergmannstag, Wien, I., Nibelungengasse 13.) Részvételi díj urak részére 15 K., kíséző hölgyek számára 10 K.

A kongresszus programját az elnökség már megállapította s lapunk számára is beküldte. E szerint:

Szeptember 16-án este 8 órakor a résztvevők találkoznak a Stadtpark kurszalójában. Itt osztják ki a jelvényeket és a részletes programokat.

Szeptember 17-én d. e. 10 órakor az összes résztvevők összejövetele az iparcsarnok nagytermében (III. Schwarzenbergplatz Nr. 4.) A bizottság jelentése. Az ülés ünnepélyes megnyitása. Az elnök, alelnök és tisztikar megválasztása. A bányászati és kohászati osztályok megalakítása. Ünnepi beszéd. Szakelőadások.

Délután 2 órakor. Ünnepi ebéd a Stadtpark kurszalójában (hölgyekkel.)

Este: Összejövetel Kobenzl éttermében.

Szeptember 18-án d. e. Előadások mindkét szakosztályban. Délután körutazás Wienben a közúti vasut szalonkocsijaiban (hölgyekkel.) Végcél: a Prater.

Szeptember 19-én d. e. Előadások mindkét szakosztályban. Közös befejező gyűlés.

Délután. Kirándulás; tetszésszerint a blumau-i puskaporgyárba vagy a leopoldau városi gázművekhez. (Mindkét kirándulás különvonaton történik.)

Este 8 órakor. Vacsora a Larisch—Mönnich grófnál, a bányatulajdonosok központi egyesületének elnökénél.

Szeptember 20-án. Egész napi kirándulás Wachau vidékére (hölgyekkel.) Indulás reggel különvonattal. Végcél: Melk; vissza különgözzessel. A bányászgyűlés feloszlása.

Galiciai petroleum érdekeltségek. A galicai nagy petroleum vállalatok között fúziós tárgyalások folynak, amelyek a jelek szerint közel állnak a befejezéshez. Érdekelve vannak az Alpha Central Carpathian, Premier Oil és az Amalgamated Oil Pipe Line of Galicia petroleum-vállalatok. A tárgyalásokon részt vesznek a berlini Laupenmühlen bank, a Deutsche Bank és a Deutsche Erdöl-Gesellschaft. Az új vállalatba Ausztria több finomítóját is be akarják vonni.

Részvétel korlátolt.*

MŰSZAKI ÉS GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴

Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.

Kenőolajok, tisztítógyapot, gépsziják. Robbanásmentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153—11.
168—00.

(B/3149/731/52)

MOTOROK.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Eine ministerielle Verordnung über Kalisalze. Obwohl die Bohrungen nach Kali in Ungarn bisher praktisch noch zu keinem Resultate geführt haben, hat die rastlos tätige Bergbehörden-Sektion des Kgl. ung. Finanzministeriums eine Instruktion über die Ausübung des Kaligesetzes bereits ausgearbeitet.

Die Forschungen der ersten in- und ausländischen Geologen haben das Vorkommen von Kali in unserem Lande festgestellt. Leider aber haben die Bohrungen — ebenso wie die auf Petroleum — bisher noch kein positives Resultat gezeitigt. Wenn nun trotzdem der ungarische Finanzminister das Kalimonopol im Rahmen schon für die Praxis festgestellt hat, wollte er damit bezwecken, die forschende Tätigkeit anzuspornen, damit die Kalisalze, die für unseren Ackerbau-Staat von enormer Wichtigkeit sind, aufgeschlossen werden.

Diese Verordnung wurde in Einklang gebracht mit unseren bestehenden Gesetzen und — da ein ungarisches Berggesetz nicht existiert — mit dem österreichischen Berggesetz von 1854. So schliesst z. B. §. 3. Alaunsalz von dem Monopole aus. Ferner werden die Berghauptmannschaften verpflichtet, alle Forschungen nach Kali in Evidenz zu halten und darüber Forschungsbücher zu führen. Die Kalisalze sind Eigentum des Staates und behält sich der Staat das Enteignungsrecht vor für alle Gebiete, wo Kali erbohrt wird. Der Staat kann indes auch das Ausbeutungsrecht an den Eigentümer des Kaligebietes abtreten, ohne dass Letzterer hieraus eine rechtliche Forderung ableiten kann. §. 7. reguliert die Art und Weise der Übernahme. Die Verordnung bezweckt nur die Regelung der Verhältnisse von dem Standpunkte des Gesetzes aus und weist darauf hin, dass durch die Kalibohrungen andere Zweige des Bergbaues nicht berührt werden, da es wissenschaftlich bewiesen ist, dass da, wo Kali vorkommt, nur Erdöl und Erdgase vorhanden sind, welche Produkte bereits staatlich monopolisiert worden sind. Betreffs der Steinbrüche weist die Verordnung auf § 125 des allgemeinen Berggesetzes hin. Betreffs der anderen Bergbauzweige stellt die Verordnung fest, dass, falls eine Beschränkung oder vollständige Einstellung dieser Betriebe erforderlich ist, der Staat eine Entschädigung nicht leistet. Ferner wird festgelegt, zu welchen Bergbehörden die einzelnen Salzgebiete eingereiht werden sollen. Die Berghauptmannschaften

sind angewiesen, eine Kontrolle in den Kalibergwerken auszuüben, ohne dass hierdurch eine Störung des Betriebes hervorgerufen werden darf. Den Steinsalz- und Kali-Bergwerken werden in dieser Verordnung ganz besondere Rechte im Bergbau verliehen. Z. B. unterliegen diese Betriebe keinem Arbeitswage und sind nicht verpflichtet, um eine Verwertungslizenz einzukommen, wie es auch hierbei keiner Grundbuchsprotokollierung bedarf. Die Kali- und Steinsalz-Bergwerke gelten als eine Gesamtheit, können also weder territorial zusammen — noch auseinandergelegt werden. Bei Salzbergwerken existiert überhaupt keine Belehnung. Solange Zubau und Revierstollen durch das Gebiet der Salzbergwerke genehmigt werden, selbstverständlich ohne dass dadurch der Betrieb der letzteren gestört werden darf, können auch Servituts-Rechte zum Nachtheile des Salzbergbaues nicht gefordert werden.

Günstige Aussichten auf dem ungarischen Kohlenmarkte. Die auf dem Weltmarkte herrschende sehr günstige Konjunktur kommt auch bei der ungarischen Kohlenindustrie voll zur Geltung. Den Preiserhöhungen, die die schlesischen Kohlenwerke zur Durchführung brachten, schlossen sich auch die ungarischen Kohlenwerke an. Durch die seit Jahren erfolgten bedeutenden Investitionen wird bereits jetzt eine grössere Produktion erzielt, die durch immer weitere Anwendungen stetig erhöht werden soll. Auch die ungarischen Staatsbahnen tun ihr Möglichstes, um die Verkehrsstörungen, wodurch die Kohlenindustrie im Vorjahre so schwer geschädigt wurde, zu beseitigen. Grosse Bestellungen in Waggons und Lokomotiven wurden bereits vergeben, neue Geleise werden gelegt und die Stationen erweitert, so dass man auf eine glatte Abwicklung des Verkehrs rechnen kann. Die Nachfrage ist eine sehr lebhaft und

Uti bőröndöt

és egyéb finom bőrárut legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. — Telefon 67-80.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak. A cím fontos.

(B/5852/611/24)

SZIVATTYUKAT ÉS

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/96714/4)

■ ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE. ■

die Plazierung der zu erwartenden grossen Erzeugung durch fixe Abschlüsse bereits gesichert. Alle diese Umstände berechtigen zu der Annahme, dass die ungarischen Kohlenwerke das laufende Geschäftsjahr mit einem finanziellen Resultate abschliessen werden, welches eine gute Verzinsung der neu investierten Kapitalien sowie einen hohen Gewinn bringen wird.

Vom Messingwarenkartell. Aus Wien wird uns telegraphiert: In der in Gmunden abgehaltenen Versammlung der deutschen und österreichischen Messingfabrikanten kündigten die Firmen: *Gustave Chaudoir & Cie., Leopold Stein, Öd; Zinn & Co, Warnsdorf; Enzesfelder Munitions-A.-G.* das öst.-ung. Messingkartell. Die Firmen erklärten, ihre Kündigung aufrecht zu erhalten, wenn nicht bis zum Ablaufe des Vertrages, d. i. im Mai 1913 eine Verständigung mit den aussenstehenden Firmen, speciell mit den Bergmann-Werken erzielt werden sollte.

Petroleum-Brand. Aus Bukarest wird uns telegraphiert: Der am 17. ds. in einem Petroleumbohrloche bei *Moreni* ausgebrochene Brand dauert noch immer an. Der Versuch der Artillerie, das Feuer mit Pekrin-Bomben zu ersticken, ist misslungen. Man versucht jetzt einen Stollen zu graben, um den Petroleumzufluss zu unterbinden. Geniesoldaten haben die nötigen Vorarbeiten bereits begonnen. Die Arbeit in den benachbarten Bohrlöchern musste eingestellt werden.

Absatz der österreichischen Bergwerke. Der Absatz in den folgenden Erzeugnissen, soweit diese einer quotenmässigen Verteilung auf die einzelnen Werke unterliegen, beziffert sich pro Monat April 1912 in Doppelzentern:

Stab- und Fassoneisen	456.408	+	118.921
Trägern	177.713	+	49.494
Grobblechen	58.889	+	27.846
Schienen	68.076	-	14.494

Seit 1. Januar 1912 betrug der Absatz in

Stab- und Fassoneisen	1.615.455	+	384.746
Trägern	557.914	+	139.142
Grobblechen	220.690	+	73.467
Schienen	274.901	-	10.736

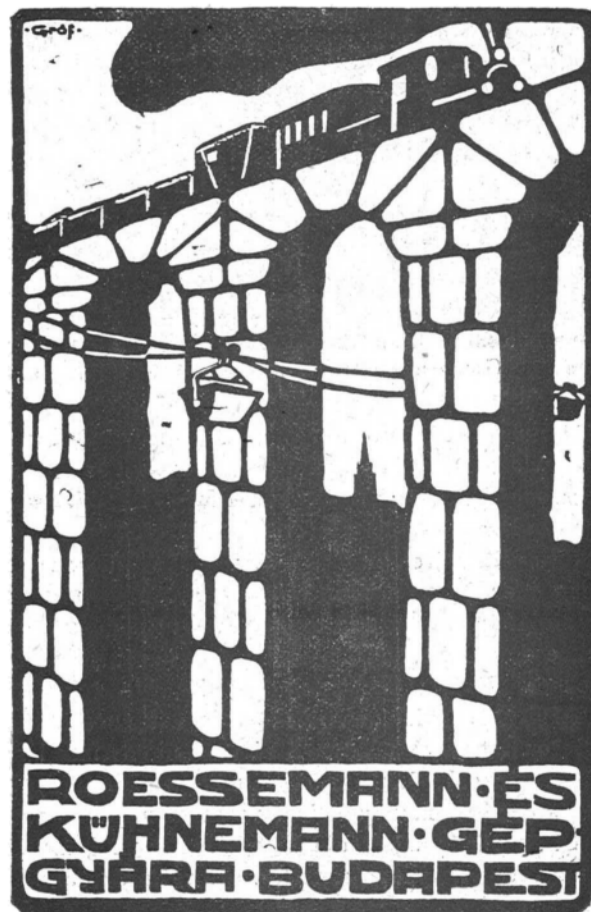
Prager Maschinenbau-Aktiengesellschaft, vormals Ruston, Bromovski & Ringhoffer, Prag. Die Generalversammlung beschloss, von dem K 667.638 betragenden Reingewinne eine Dividende von 6% = K 12 pro Aktie zur Verteilung zu bringen.

Ehrung verdienstvoller Bergleute. In einer im Vorjahre abgehaltenen Versammlung des Landes-

vereines der Berg- und Hüttenleute Ungarns wurde unter allgemeinem Beifalle beschlossen, den verstorbenen grossen Bergleuten in Anerkennung ihrer Verdienste und zur Anregung der ungarischen Berg- und Hütten-Jugend Monumente an den Plätzen

Életpályát keres.

Erőteltjes termofü, 39 éves, 6 gimnáziumot végzett ember; beszél és ír magyarul, németül, szerbül, illetőleg horvát nyelven. Jelenleg áll bányavállalatnál lami szolgálatban, **állást keres** vagy kohóműnél. Kifogástalan tisztességű, jellemes, pontos, megbízható, jó családból való, komoly ember; nőtlen, erélyes és munkabíró. Legalkalmasabb raktárnoki, ellenőri, felügyelői, vagy más ilyenféle állásra. Szíves ajánlatokat „A BÁNYA” kiadóhivatalába kér „ÉLETPÁLYA” jelige alatt.

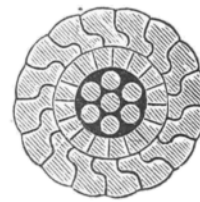
651/802/52

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/619/25.)

ihrer Tätigkeit zu errichten. Beiträge für die eingeleitete Sammlung nimmt das Sekretariat des Vereines bis 15. Juli cr. entgegen.

Monumente werden erhalten:

Pécs Antal, gewesener Grubendirektor in Selmechánya, ein Pionier der Berg-Fachliteratur und der Geschichte des Bergbaues.

Kr. Kerpely Antal, gewesener Zentral-Eisenhütten-Direktor, ein weltberühmter Apostel der ungarischen Eisenerzeugung und Eisenindustrie, erster Professor an der Hochschule in Selmechánya für Eisenhütten-Kunde.

Zeigmondy Vilmos, ungarischer Vorkämpfer des Tiefbohrwesens und Verfasser des Buches über Bergbaulehre.

Litschauer Lajos, kgl. Oberbergrat und Professor an der Hochschule für Bergwesen, Erz- und Kohlen-Aufbereitung.

Hochwasser in Ungarn. Einzelne Teile *Süd-ungarns* und *Siebenbürgens* sind von einer furchtbaren Ueberschwemmungskatastrophe heimgesucht worden. In *Resicabánya* wurden über 500 Häuser unter Wasser gesetzt. Auch das Terrain der Eisenwerke ist sehr gefährdet. Die Bergwerke haben ihren Betrieb auf unbestimmte Zeit eigenstellt, wodurch ca 6000 Menschen erwerblos wurden. Der Schaden beträgt insgesamt viele Millionen.

Goldgewinnung in Ruda. Die Betriebsvergrößerungen, die die *Rudaer „12 Apostol-Gewerkschaft“* ausführen lässt nehmen einen guten Fortschritt, und werden die Gewerkschaft in die Lage setzen, ihre bisherige Produktionsleistung um die Hälfte zu erhöhen. Besonders die Aufschliessungen in *Bárza*

und *Valeamori* haben erneut bedeutende Goldfunde ergeben.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

Mindenütt kapható darabonként 70 fillér árban.

Kérje 76. számú árjegyzékünket.

Hadef-emelőgépekről

kézi és elektromos hajtásra.

HEINRICH de FRIES

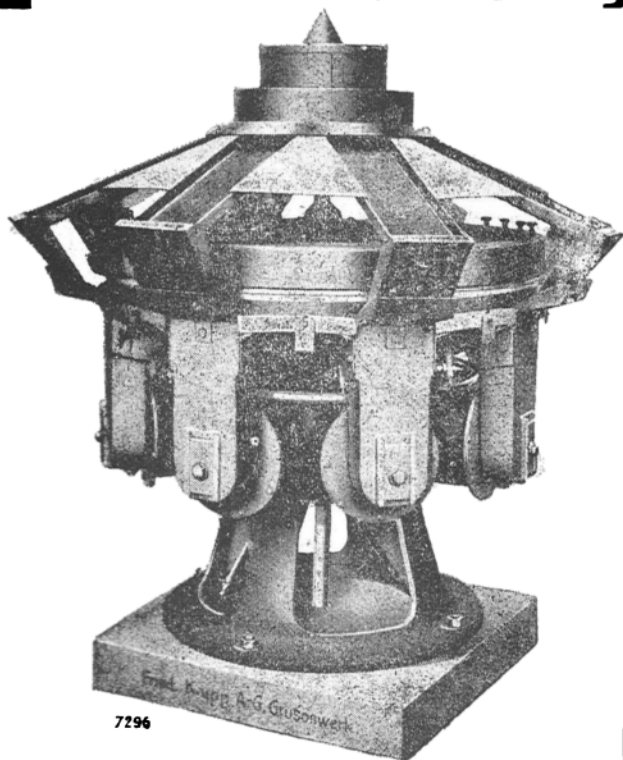
G. m. b. H.

Düsseldorf 76/a.
Harkorstr. 7.

WIEN 76/a.

Neustiftgasse 111/26.

Szárazon és nedvesen dolgozó mágneses ércszeparálók

Ullrich rendszere szerint

erősen mágneses anyagok részére u. m. magnetit, pörkölt vörös vasérc, pörkölt vaspát stb. továbbá gyengén mágneses anyagok részére u. m. rézkarbonát wolfram és zinnkénés kővel, sphalerit ólomércel, nyers vaspát és nyers vörös vasérc számára.

ELŐNYÖK:

Dus szinpor, tiszta váladék az anyagnak a szeparálón való egyszeri átmenése után, több anyag szétválasztása csekély mágneses differenciák esetén is, anyagoknak nedves uton való szétválasztása; a nyersanyag szárítása fölösleges, nincs porképződés.

Nagy teljesítmény. Csekély erőelhasználás.

Fried. Krupp A.-G.
GRUSONWERK
MAGDEBURG-BUCKAU.

Magyarországi képviselő: **Sauer György**

BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-TÉR 19.

Telefon 46-63

(2638/827/14/11)

Telefon 46-63

**KAISER & Co.
CASSEL**

Levélcím: Kaiser & Co, Maschinenfabrik, Cassel 28

Sodronykötél-pályák

Függőpályák, villamos-függőpályák,
siklók, láncpályák, szállítóberendezések.

Vezérképviselő Magyarország és Románia területére

KLEIN KÁROLY, mérnöki iroda, Brassó 2

(3273/765/52)

*Szlovákiai
sós víz*

CZUKORBETEGSÉG ELLEN

speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDÚLT GYOMOR ÉS
HUGYSZERVI BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

Megrendelhető a »Magyar Ásványvíz Forgalmi
és Kivitelési R.-T.«-nél Budapest. Telefon 162-84

(B/2270/728/52)

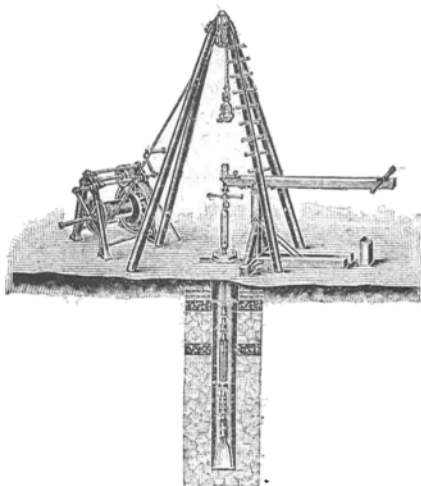
KOSZTELÁN MIKSA
műszaki nagykereskedése

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 10. sz.

Szállítja az összes bányászati TELEFON 87-10
és kohászati cikket (B/3291/688/52)

MÉLYFURÓ-SZERSZÁMOK és GÉPEK valamint teljes furó-készülékek

és berendezések viz, só, érc, olaj, kali
szén stb. felkutatására és
feltárására bármily mélységből és talajból kézi-, gép- és gőz-
üzemmel.

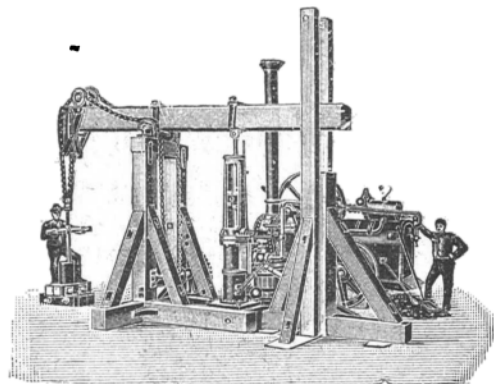
Kutakhoz
és kutfurásokhoz

minden cikk

Fúrósövek,
szivattyúk és szelepek

nagy raktára.

Érdeklődőknek a 117. számú
katalogusunkat küldjük.

Tiefbohr-Maschinen- und Werkzeuge-Fabrik Nürnberg

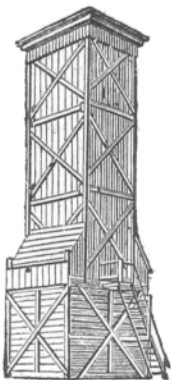

Heinrich Mayer & Co.

NÜRNBERG-DOOS.

(101/756/52/11)

(1291/753/50) IV.)

OVERHOFF GYULA

— műszaki iroda —

Budapest, VIII., Lujza-utca 6/c. sz. ☒ Wien, IX/2., Wiederhofergasse 7.

Szűrő-telepek magyar-osztrák sza-
badalom Reiser-t. 1908
január 1-ig kivittünk: 3500 telepet
30.000 m³ teljesítménnyel, köztük
egyesek 0-2 m³-től 800 m³-ig óránként.

Hűtő-tornyok Overhoff-Coleutti
szabadalma szerint.

TELEFON 101-72. Víz tisztító-telepek magyar-osztr.

A 38563. számú magyar
szabadalom szűrőmosás-
ról engedély útján
értékesítendő.

szab. Derveaux-
Reiser-t. Tisztítás minden ipari célra:
kazántáplálás. — Baryt eljárás; vas-
és olajeltávolítás.

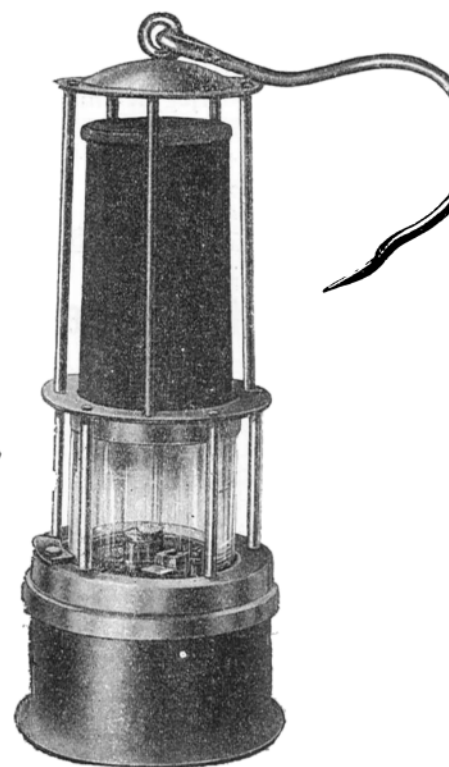
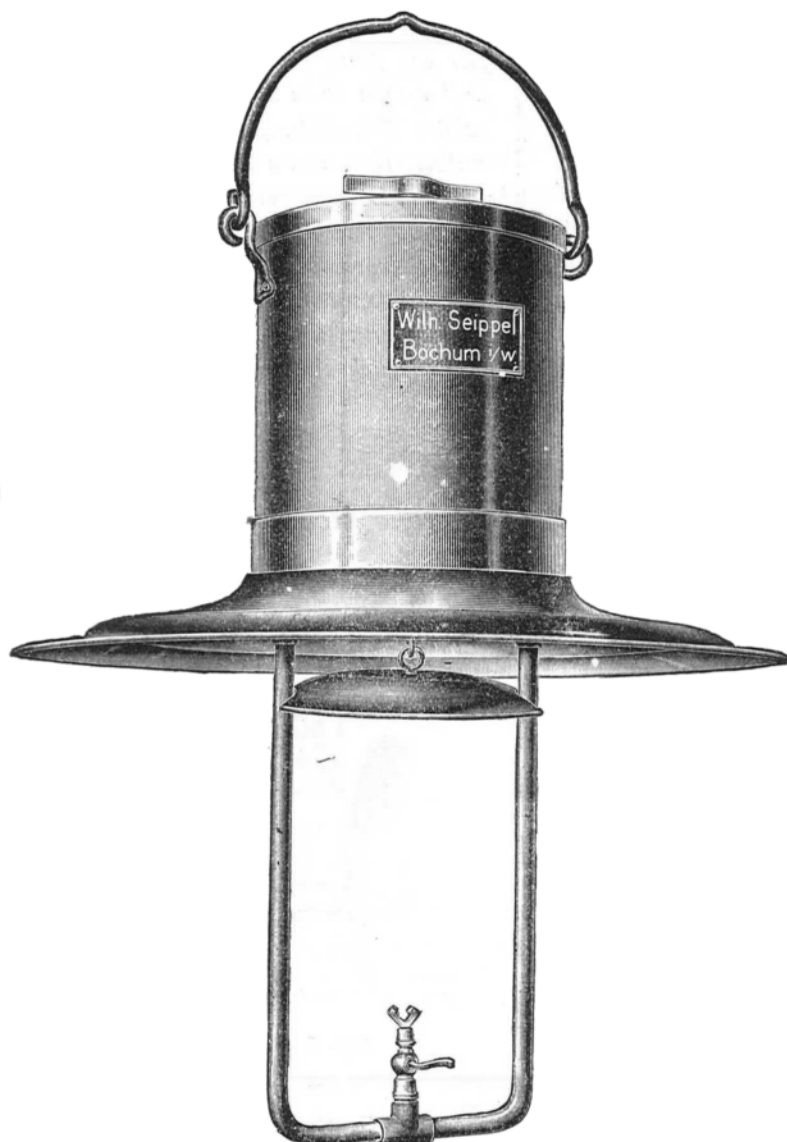
Felső és alsó vízűtők. Gőzoltalanító
Macdonald szabadalma szerint.

LIGETI ÉS BIRÓ,

BÁNYÁSZATI SZAKÜZLETE,

BUDAPEST, V KER. VIGSZINHÁZ-UTCA 5. SZ.

A „SEIPPEL“-féle BÁNYALÁMPAGYÁR KIZÁRÓLAGOS
KÉPVISELŐI MAGYARORSZÁG ÉS AUSZTRIA RÉSZÉRE.

LIGETI & BIRÓ

BERGTECHNISCHES SPECIALGESCHÄFT

BUDAPEST, V LUSTSPIELTHEATERGASSE 5.

GENERALVERTRETER DER „SEIPPEL“-schen GRUBEN-
.: LAMPENFABRIK FÜR UNGARN UND ÖSTERREICH .:

Ligeti és Biró, Budapest

T. Cim!

Van szerencsénk b. figyelmét az általunk képviselt Seippel-féle bányalámpagyár elsőrendű acetylenlámpáira felhívni. Az alábbi 4 ábrán kívül, gyárunk bármely minta szerinti lámpák készítését és szállítását igen mérsékelt árban elvállalja. Lámpáink erős anyagból vannak sajtolva és egészen sárgaréz vagy ónozott acéllemezből készülnek. Acetylen-lámpáink **rögzíthető szabályozó csavarral** bírnak, minek előnye abban rejlik, hogy a beállított víz-csepegés az egész műszak alatt egyöntetű marad, mert a rögzítő rugó által meg van gátolva a szabályozó csavar önkényes mozgása. Tehát az egész műszak alatt egyenlő fényű gazdaságos világítást nyerünk. Minden lámpához fényszórót adunk. Ha erre szükség nincsen, úgy a lámpa ára ennek értékével csökken.

Acetylen bányalámpákból állandó nagy készletünk van s így beérkező rendelmények azonnal elintézését nyernek. Árajánlattal és árjegyzékünkkel kívánatra készséggel szolgálunk.

Jó szerencsét!

Ligeti és Biró.

P. T.

Wir gestatten uns Ihre w. Aufmerksamkeit auf die Acetylen-Grubenlampen, der durch uns vertretenen Seippel-schen Grubenlampenfabrik zu lenken. Ausser den 4 offenen Acetylen-Grubenlampen, fertigt unsere Fabrik jede beliebige Lampentype an. Unsere Lampen sind aus starkem Material gepresst, und werden entweder ganz aus Messing oder aus Stahlblech im Vollbade feuerverzinkt erzeugt. Unsere Acetylen-Grubenlampen besitzen fixierbare Wasserregulierungsschrauben, wodurch der Wasserzufluss für die ganze Arbeitsschicht gleichbleibend gesichert wird und erzielt man hierdurch eine gleichmässige, ökonomische, schöne Beleuchtung. Zu jeder Lampe wird ein Reflektor mitgeliefert, wenn aber dieser nicht gewünscht wird, so ist der Lampenpreis um so viel niedriger.

In Acetylen-Grubenlampen unterhalten wir ein ständiges, grosses Lager, so dass Aufträge sofort ausgeführt werden können. Mit Preisansstellung und Katalog stehen wir bereitwilligst zu Diensten.

Glück Auf!

Ligeti & Biró.

Nyitott acetylen bányalámpák – Offene Acetylen-Grubentampen

Fig. 1 ábra

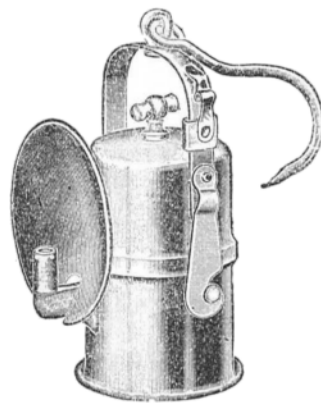

Fig. 2 ábra

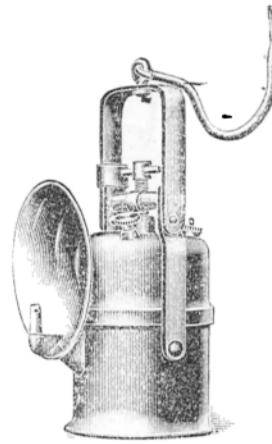

Fig. 3 ábra

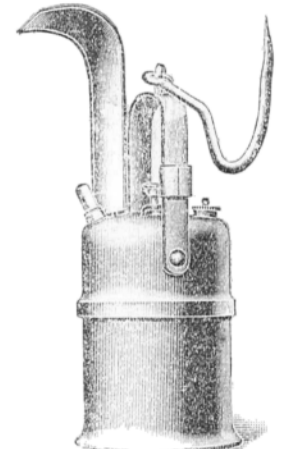

Fig. 4 ábra

Ábra Figur	Nagyság szám Grösse Nr.	Anyag Material	Égési időtartam óra Brenndauer Stunden	Gyertyafény Kerzenstärke	Magasság Höhe mm.	Sulya Gewicht Kg.			
1	1	Acéllemez ónozza vagy egészen sárgaréz Stahlblech v. verzinkt oder ganz aus Messing	5-6	18	190	0.9			
	2		8-9		210	1.2			
	3		10-12		230	1.35			
2	1		Acéllemez ónozza vagy egészen sárgaréz Stahlblech v. verzinkt oder ganz aus Messing	5-6	18	175	0.8		
	2			8-9		200	1.05		
	3			10-12		230	1.25		
3	1			Acéllemez ónozza vagy egészen sárgaréz Stahlblech v. verzinkt oder ganz aus Messing	5-6	18	200	0.85	
	2				8-9		230	1.10	
	3				10-12		255	1.35	
4	1				Acéllemez ónozza vagy egészen sárgaréz Stahlblech v. verzinkt oder ganz aus Messing	5-6	18	200	0.85
	2					8-9		230	1.05
	3					10-12		255	1.35

Ligeti és Biró, Budapest

Nyitott acetylenbányalámpák rakodóhelyek, tárnák, szivattyu és szerszám kamrák és gépműhelyek megvilágítására

Offene Acetylen-Grubentampen für Beleuchtung von Füllörter, Strecken, Pumpen- und Gezähe-Kammer und von Maschinenwerkstätten

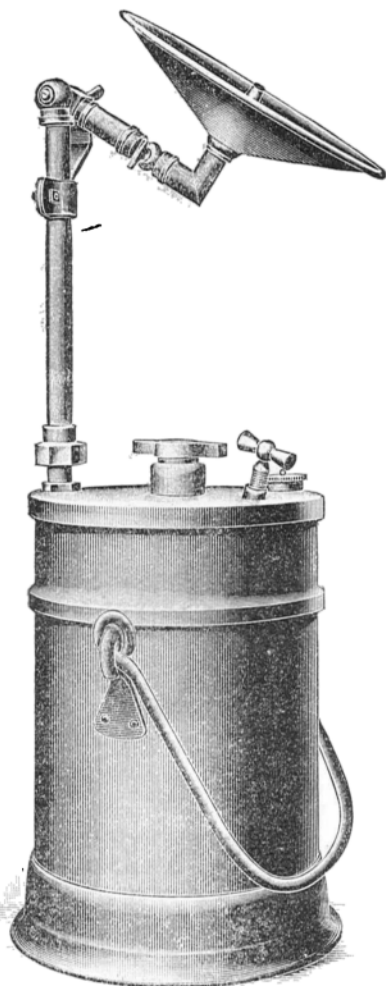

Fig. 103 d ábra

A 103 d ábra szerinti lámpa könyökkel bíró világító karja tetszés szerint minden irányba mozgatható, így a fényvetést a helyhez és szükséglethez mérten állíthatjuk be. Egy közbeiktatott meghosszabbító cső által a világító láng magassága szükséglethez mérten fokozható.

A 103 a ábrájú lámpa különösen főtárnák és alagut építéseknél alkalmazható.

Die Lampe Fig. 103 d hat ein verstellbares Gelenk, wodurch die Flamme nach allen Richtungen verstellbar ist. Durch Zwischenschaltung eines längeren Anschlussrohres kann die Flamme in jede gewünschte Höhe gebracht werden.

Die Lampe Fig. 103 a ist besonders empfohlen für Tunnelbauten u. für Streckenbeleuchtung.

Fig. 103 a ábra

Nagyság száma <i>Grösse Nr.</i>	Kivitel <i>Ausführung</i>	Égési tartam óra <i>Brenndauer Stunde</i>	Fényerőssége normal-gyerta <i>Lichtstärke Normal-Kerze</i>	Lámpamagasság <i>Lampenhöhe</i>		Lámpasúly <i>Gewicht der Lampe</i>	
				103 a	103 d	103 a	103 d
1	ónozott acéllemez <i>Stahlblech verzinkt</i>	8—10	25—30	225 mm.	500 mm.	4.5 kg.	5.5 kg.
2		10—20	60—70	285 mm.	700 mm.	8.0 kg.	10.5 kg.

Acetylenbányalámpa-égők — Brenner zu Acetylen-Grubentampen

Ábra
Fig.

1

2

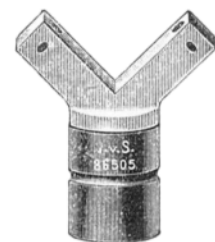
3

Égőtapasz
Brenerkitt

4

5

Álló és függő acetylen hányalámpa

Steh- und Hänge-Acetylen-Grubentampe

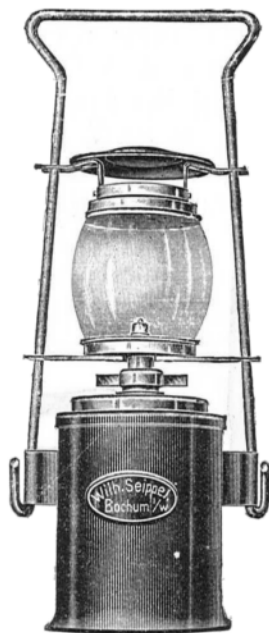

Fig. 102 c ábra

Acetylen hánya mozdonylímpák

Acetylen-Gruben-Locomotivlampen

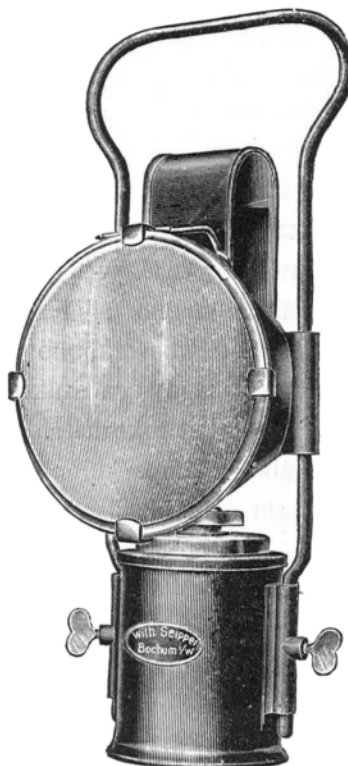

Fig. 104 e ábra

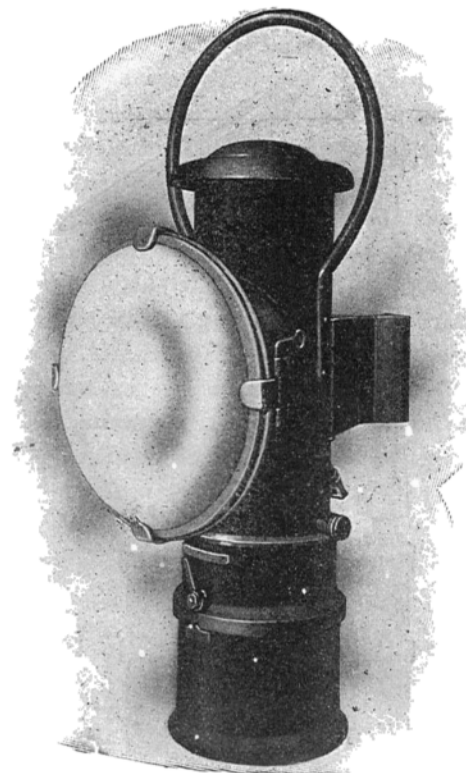

Fig. 104 d ábra

Égő-fogó – Brennzange

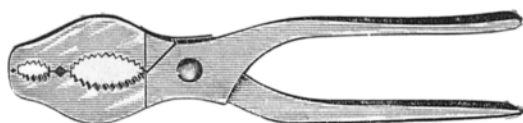

Fig. 210 ábra

Légszivattyú az égők kifúvására

Luftpumpe zum Ausblasen der Brenner

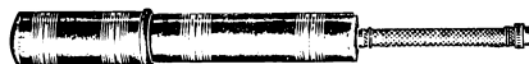

Fig. 988 ábra

Acetylenégő (lángzó) tisztító tűk

Fig. 893 ábra

Reinigungsnadel für Acetylenbrenner

Fig. 895 ábra

D. R. G. M. № 160989

D. R. G. M. № 160989

Fig. 987 ábra